

ב"ה

פרשת נשא

ואני אברכמ
נשא ו, כז.

כל כהן שאינו מברך אינו מתברך

בסוף הלכות נשיאת כפים (ברכת כהנים) — כותב הרמב"ם: "כל כהן שאינו מברך אינו מתברך, וכל כהן המברך מתברך, שנאמר^[1] ואברכה מברכיך".

ומקור הדברים — במסכת סוטה^[2]: "אמר רבי יהושע בן לוי כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך, שנאמר ואברכה מברכיך".

והנה, הטעם לכך שהרמב"ם משנה את הסדר בגמרא הוא — כדי לסיים בטוב, כלומר, אף על פי שגם הסיום בגמרא הוא (לא ב"אין מתברך", אלא) בתיבות "ואברכה מברכיך", הרי, סוף כל סוף מסתיימת המימרא בבבא דכהן שאינו מברך כו', ולכן, משנה הרמב"ם ומתחיל ב"כל כהן שאינו מברך אינו מתברך", ומסיים בטוב — "כל כהן המברך מתברך".

[ובמכל שכן וקל וחומר מהידוע בכללי הרמב"ם^[3] ש"לפעמים מביא פסוק שלא נזכר בגמרא כלל מאחר שהוא מבואר יותר", ועל אחת כמה וכמה בנידון דידן, שינוי הסדר בלבד].

אמנם, בענין זה נשאלת השאלה — הן בגמרא והן ברמב"ם — מאי קא משמע לן בבבא ד"כהן שאינו מברך אינו מתברך", לכאורה, מספיק לכתוב "כהן המברך מתברך", וממילא ידעינן שאם אינו מברך אינו מתברך, דמהיכא תיתי שיתברך אם לא בירך?!

כלומר: בגמרא, שמתחיל "כל כהן שמברך מתברך", ואחר כך מוסיף "ושאינו מברך אינו מתברך" — בולטת ומודגשת השאלה מהו הצורך להוסיף בבא זו: ואפילו ברמב"ם, שמתחיל מ"כהן שאינו מברך אינו מתברך", ואחר כך מוסיף "וכל כהן המברך מתברך" — הרי, אף שבבבא הראשונה עצמה ("כהן שאינו מברך כו") עדיין לא נאמר "כהן המברך כו", מכל מקום, לאחרי שממשיך "וכל כהן המברך מתברך" —

נשאלת השאלה: לשם מה מקדים לפני זה "כהן שאינו מברך אינו מתברך"?!?

...אלא הביאור הוא ובהקדמה — שמכיון שמלבד שינוי הסדר אין כל חילוק בין הרמב"ם לגמרא, הרי, כל

הביאורים שבגמרא עולים גם בנוגע לדברי הרמב"ם.

והנה, בביאור השאלה מאי קא משמע לן ב"שאינו מברך אינו מתברך" — יש מפרשים^[4] ש"ממילא נתקצרו

שנותיו", כמובן מדברי הגמרא^[5] "שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם, מי שנותנין לו.. כוס של

ברכה לברך ואינו מברך. . דכתיב ואברכה מברכך", ומזה מובן גם בנדון דידן, שהלימוד הוא מ"ואברכה

מברכך" — ש"אינו מתברך" פירושו ש"מתקצרין ימיו".

אמנם, פירוש זה אינו מובן — כי, נוסף לכך שבסוגיית הגמרא כאן אין כל רמז לדבר, ובפרט ברמב"ם,

שמכיון שכותב "בלשון ברורה", הרי, לא יתכן שבלשונו "אינו מתברך" יכלול ברמז ש"מתקצרין ימיו", הנה

עוד זאת, והוא העיקר — שתמוה ביותר לומר שנוסף לכך ש"אינו מתברך" (בגלל שאינו מברך), יענש

בדבר גרוע יותר שלא בערך, שיתקצרו ימיו, רחמנא ליצלן!?

ועוד וגם זה עיקר: ב"אינו מברך" נכלל גם כשנאנס ולא היה יכול לעלות לדוכן כו', ובמילא, "אינו מתברך".

ואם כן, איך יעלה על הדעת לומר שבגלל שנאנס ולא בירך, יתקצרו ימיו, רחמנא ליצלן!?

אלא ודאי על כרחך צריך לומר שהפירוש הוא כפשטות לשון הגמרא, ובפרט פשטות לשון הרמב"ם, "בלשון

ברורה", "אינו מתברך", היינו, שהברכה שישנה כבר, אינו מתברך בה:

בברכת כהנים נכלל הציבור כולו, ולא רק אלה הנמצאים בבית הכנסת, אלא גם "עם שבשדות"^[6], היינו,

שכולם מקבלים את הברכה, כולל ובמיוחד — ברכתו של הקב"ה שמסכים עם הכהנים המברכים את

ישראל, "ואני אברכם. . כהנים מברכים לישראל והקב"ה מסכים על ידם"^[7].

אמנם, כהן שאינו עולה לדוכן לברך את ישראל, אלא נשאר לעמוד עם הציבור כולו — לא זו בלבד שאינו

מקבל את ברכתו של הקב"ה לכהנים המברכים את ישראל ("ואברכה מברכך"), דמאי קא משמע לן, אלא

עוד זאת. ש"אינו מתברך" בברכה שמתברך כל הציבור, שגם ענין זה נלמד ממה שכתוב "ואברכה מברכך",

היינו, שכל מציאות הברכה לכהנים (שהם הנקראים "מברכיך") תלויה בכך שהם מברכים את ישראל ("מברכיך" בפועל), וכשחסר התנאי ד"מברכיך", "כהן שאינו מברך" — "אינו מתברך" גם בברכה דכל הציבור.

ועל פי זה מובן שפיר דקאי גם על מי שנאנס — שאף שאין זה באשמתו, מכל מקום, מכיון שבפועל לא בירך, אינו יכול לקבל ברכה שה"כלי" לקבלתה תלוי בכך שמברך את ישראל, "ואברכה מברכיך".

ונמצא, שבהלכה זו — שני פרטים: (א) "כל כהן שאינו מברך אינו מתברך" — מהכהנים המברכים את הציבור כולו, (ב) "וכל כהן המברך מתברך" — ברכת הקב"ה לכהנים.

קטע משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ז ח"ב ע' 537.

[1] לך לך יכ, ג.

[2] לח. רע"ב.

[3] יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ד. וש"נ.

[4] עיון יעקב לע"י.

[5] ברכות נה, א. הובא בשו"ע אדה"ז או"ח סוף הל' ברכת המזח.

[6] סוטה לח, סע"ב. וראה רמב"ם הל' נשיאת כפים פט"ז ה"ח.

[7] חולין מט, סע"א. וראה רמב"ם שם הי"ז.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה